

Erfarenheter inspirerar och lär

Resultat från informations- och utbildningsprojekt

Just när projektet är slut vet man som allra mest!

Vi vill få en smartare energianvändning i Sverige. Därför stöttar Energimyndigheten varje år 20-25 informations- och utbildningsprojekt som ökar kunskapen om energieffektivisering och minskar antalet använda kilowattimmar.

Alla dessa projekt samlar på sig massor av kunskap och just när de är slut, vet man som mest. Därför vill vi sprida projektens kunskap till andra som är i startgroparna för liknande arbete.

I denna trycksak, som är baserad på en utställning från Kraftsamling 2011, presenterar vi några av projekten och en lista med tips. Låt dig inspireras!

Cykelkärra kan ersätta bilen korta sträckor

Många småsträckor med bil ger stora koldioxidutsläpp. I Mölndal, Tranemo och Trollhättan har 22 familjer satsat på cykelkärra. Det kan minska en familjs utsläpp med 300 kilo koldioxid per år.

Hälften av alla bilresor är under fem kilometer, visar nationella undersökningar. Många barn blir skjutsade till skolan trots korta avstånd. I detta projekt är fokus att engagera barnfamiljer att använda cykel och cykelkärra istället för bilen.

I Mölndal, Tranemo och Trollhättan har 22 familjer fått varsin cykelkärra. Under månaderna april till september har familjerna bokfört sina transporter. Familjerna har haft en coach och projektet har drivit en blogg där familjerna har berättat om sina erfarenheter och projektet har uppmärksammats i både lokalpress och tv.

Spridningen mellan familjerna är stor. Några använder bilen på samma sätt som tidigare. Nästan lika många familjer minskade dock sin bilanvändning med 2 – 5 mil per vecka. Resultaten visar att aktiva familjer har lättare att förändra sina transportvanor från bil till cykel.

Delresultat från april till slutet av juni visar att familjerna minskade sin bilanvändning med 510 mil, vilket har minskat koldioxidutsläppen med 1 000 kg. I snitt minskade familjerna utsläppen med 6 kg/vecka. Om vanorna skulle hålla i sig och familjerna cyklade året om skulle varje familj minska sina utsläpp med 300 kg CO₂ per år.

TIPS FRÅN COACHEN:

- Projekt med privatpersoner tar ofta mer tid än man tror. Planera för det från start. Det krävs regelbunden kontakt för att engagera och uppmuntra deltagarna.
- Det är intressant med en uppföljning 6 – 12 månader efter projektets avslut för att se om förändringarna håller i sig.

Energismartaste grannarna blev europavinnare

Det går att minska sin energianvändning med en tredjedel hemma, bara genom att ändra vanor. Det visar projektet Energismarta grannar i Kalmar, Karlskrona och Oskarshamn.

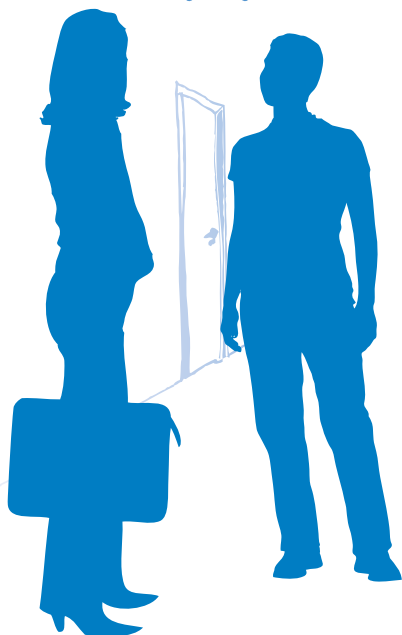
Energismarta grannar var en europeisk tävling som handlade om att arbeta tillsammans i lag för att spara energi i hemmen. Utmaningen bestod i att minska energianvändningen med 8 procent jämfört med föregående år, bara genom att ändra sitt beteende. Lagen kunde bestå av grannar, vänner eller medlemmar i en förening. I Sverige deltog nio lag. Som hjälp fanns en verktygslåda med informationsmaterial, ett web-baserat beräkningsverktyg och mallar för energianalys.

Alla lag från Sverige klarade målet på 8 procent. Snittbesparingen blev 13,5 procent vilket var näst bäst i

Europa. Det vinnande svenska laget gjorde en besparing på 38 procent vilket också ledde till vinst i den europeiska tävlingen.

Projektet har fått stort genomslag i media. Genom flera lokala arrangemang har projektet bidragit till att få igång en lokal klimatdebatt och har ökat förståelsen och medvetenheten om energieffektivisering i samhället.

Projektet har haft ett nära samarbete med kommunernas energi- och klimatrådgivare i Oskarshamn, Kalmar och Karlskrona och Hyresgästföreningen Sydost.

TIPS FRÅN COACHEN:

- Projektet har fått stort genomslag i media vilket troligen beror på tävlingsmomentet och den personliga vinkel media kan få genom att följa privatpersoner.
- Projektet har ett väl fungerande samarbete mellan de inblandade organisationerna, vilket har betytt mycket för det lyckade resultatet.
- Den kontinuerliga kontakten med tävlingsdeltagarna genom nyhetsbrev var viktig för att motivera deltagarna under den långa projektiden.
- Uppföljning har bara gjorts med en av målgrupperna (privatpersonerna som deltog i tävlingen). Det hade varit önskvärt att följa upp de övriga målgruppernas synpunkter inför nästa tävlingsomgång.

Både boende och föreningar har jagat energi i Örebro

Nio bostadsrättsföreningar har konkret lärt sig att spara energi. Tryckstyrda cirkulationspumpar och fläktar har lyckats minska energianvändningen med 45 000 kilowattimmar om året i en av föreningarna.

Projektet "Energijakt för bostadsrättsföreningar" engagerade nio bostadsrättsföreningar i Örebro-regionen under två år. Målet var att höja föreningarnas kunskap om energibesparing, att varje förening skulle ta fram en energiplan och genomföra minst en lönsam besparing.

Projektet ordnade regelbundna träffar med föredrag om bland annat värmesystem och fastighetsel. De boende bjöds in till särskilda energikvällar. Energi- och klimatrådgivare har fungerat som stöd till föreningarna.

Målgruppen har fått större kunskap och motivation att genomföra förändringar tack vare energiträffarna. Föreningarna frågade de boende i föreningarna hur de upplevde inom miljön och denna undersökning var en god grund för energikartläggningen och till stor hjälp för föreningarna att hitta brister.

Resultaten visar att alla föreningar har gjort energibesparingar. De vanligaste är reglering av värmesystem, byte till tryckstyrd cirkulationspump, tilläggsisolering av vindar och byte till tryckstyrda fläktar. Föreningen som bytte till tryckstyrda fläktar minskade energianvändningen med 45 000 kWh/år och sparade på så sätt 60 000 kr/år.

TIPS FRÅN COACHEN:

- Projektet lade stor kraft i början på att utarbeta ett material där erbjudandet skulle bli tydligt och attraktivt för målgruppen. Tack vare detta var intresset för projektet stort.
- Bra att materialet görs tillgängligt för många. Mallar och informationsmaterial som producerats för projektet finns på Regionförbundet Örebros hemsida.
- Projekt lyckades inte fånga in alla viktiga erfarenheter från projektet, eftersom det inte genomfördes någon uppföljning med målgruppen energi- och klimatrådgivare. Gör gärna det.
- I ett projekt som detta kan det vara svårt att på kort sikt följa upp energibesparande åtgärder, eftersom omfattande åtgärder tar tid. En plan för utvärdering på längre sikt hade därför varit önskvärt.

Klimatshow på elmoped sprider kunskap i Sverige

Elmopedturnén använder lekfullhet för att sprida kunskap om energi- och klimatfrågorna. Genom show och sociala medier har de i år mött 8 000 sommarsvenskar.

Elmopedturnén genomfördes sommaren 2011 för tredje året och gick i år från Tommarp i Skåne till Haparanda i Norrbotten. Klimatshowen förmedlar kunskap om vad enskilda människor kan göra för att minska sin energianvändning.

Årets upplaga med Pär Holmgren, Staffan Lindberg och gästartister besökte 15 kommuner. Totalt har 1 880 personer sett showen. Projektet samarbetade med energi- och klimatrådgivare som i samband med showen fick kontakt med 170 personer.

Projektets blogg har haft över 2 500 unika besökare och hemsidan 3 500 besökare. Utöver detta har 170 personer följt projektet på Twitter och på Facebook fanns 158 gillare. Detta

innebär att Elmopedturnén har haft över 8 000 besökare. Projektet har synts i 20 artiklar och intervjuer har framförts i såväl lokal- som riksmedia.

För att ta reda på om projektet har förändrat besökarnas energibeteende fanns en tävling på hemsidan som 131 personer svarade på. 71 procent hade förändrat sitt beteende.

Projektet visar några exempel på vardagliga förändringar som har betydelse för klimatet. Att åka 200 mil på en elmoped ger en elanvändning på 67 kWh, vilket motsvarar 6,7 kg CO₂ till atmosfären. Jämfört med att åka sträckan med en Volvo V70 sparas 440 kg CO₂. Att cykla en mil till jobbet istället för att ta bilen, sparar cirka 715 kg CO₂ per år.

TIPS FRÅN COACHEN:

- Att planera samarbetet med kommunerna tidigare hade kunnat ge större publik på showerna och en bättre möjlighet att samplanera med andra aktiviteter.
- Ett av projektets ledord är lekfullhet. Det är bra att tänka på när man planerar aktiviteter i samband med klimatshowen.

Jönköping energikartlägger och samarbetar för bättre framgång

10 procent av energin går att spara. Det visar 106 företag i Jönköping som har gjort energikartläggningar. Många satsade på energieffektiva maskiner, hus och belysning.

Jönköping vill minska energianvändningen i små och medelstora företag. Därför startade projektet "Energieffektivisering inom industrin, handeln och byggbranschen" som har gjort 106 energikartläggningar.

Projektet har drivits av länsstyrelsen i samarbete med kommunernas energi- och klimatrådgivare, miljö- och hälsoskyddsinspektörer och ALMI Företagspartner AB.

Den totala energianvändningen var 256 GWh/år för de deltagande 106 företagen. Tillsammans kan de spara 26,2 GWh/år vilket motsvarar 10 procent och cirka 7 850 ton CO₂/år. Åtgärder som inte kräver någon investering alls ger 5,6 GWh/år. Åtgärder med återbetalningstid inom 5 år bedöms kunna spara 11 GWh/år.

TIPS FRÅN COACHEN:

- Projektet har lyft fram ALMI Företagspartner AB och näringslivsbolagen eftersom de har stort förtroende hos småföretagarna. Detta underlättade rekryteringen av deltagare till projektet.
- Projektet har inte följt upp målgruppens synpunkter, vilket gör det svårare att förändra och förbättra projektupplägg i framtiden.
- Projektet ser behovet av att höja kompetensen hos energi- och klimatrådgivare när det gäller energibesparing inom industrin.

Uppföljningen visar att 58 procent av de som svarade hade gjort energibesparingar, som effektivare belysning, ändrad ventilation, bytt ut energiintensiva maskiner och isolerat byggnader. Åtgärder sparar 9,4 GWh/år.

Tänk efter först! Det sparar tid och kilowattimmar

Planering:

- Tänk på att formulera målen så att de går att utvärdera. För att mäta effekterna av projektet, gör en före- och eftermätning.
- Har du svårt att engagera små företag i ditt projekt? Använd kommunikationskanaler som de känner förtroende för.
- Planerar du möten, seminarier eller liknande under projektet? Se till att mötesplatsen är geografiskt strategiskt placerad med goda kommunikationer.
- Ingår en särskild målgrupp i projektet? Bilda en referensgrupp med personer som har rätt kompetens och god kommunikation med målgruppen.

Uppföljning:

- Planerar du en enkät i projektet? Glöm inte att ta målgruppens kontaktuppgifter.
- Tänker du göra en enkät för uppföljning? Formulera enkäten så att den utreder de uppsatta målen.
- När du får enkätsvar med ett litet statistiskt underlag, frestas inte att skala upp resultaten till nationell nivå.

Rapportskrivning:

- Dags för rapportskrivning? Om du översätter från andra språk, lita inte på Google Translate. Språkgranskning krävs, även när det gäller svenska.
- Dags för projektets slutrapport? Tänk på att läsaren ska kunna förstå projektet genom rapporten utan särskild förkunskap.
- Flera personer som tillsammans ska skriva slutrapporten?
"Ju fler kockar desto sämre soppa"
gäller även i verkligheten. Tillsätt en kökschef som tar ansvar för helheten.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se